

διαφέρει γδ οὐδὲν ἢ εἰ κλίνας πέντε ἀπὸ οὐκίας, ἢ ὅσου ἀπὸ πέντε κλίνας. πῶς οὖν τὸ ἀδικιοι, ἢ τὸ δίκαιο ὅστις εἴρηθ. διαφέρει μόνον δὲ τούτων, δὴλον ὅτι ἡ δικαιοπραγία μέσον ἐστὶ τῷ ἀδικεῖν, καὶ ἀδικεῖσθαι τὸ μὴ γδ, πλεονεχῆσαι τὸ δὲ, ἕλασθόν ἐστι ἢ δὲ δικαιοπραγία, μεσοστικὸς ἐστίν, οὐ τὸν ἑαυτὸν ἔχον πρὸς τὸν ἀδικεῖν, ἀλλ' ὅτι μέσον ἐστίν ἢ δὲ ἀδικία, ἢ δὲ ἀδικεῖν, καὶ ἡ μὴ δικαιοπραγία ἐστὶ κατ' αὐτὸν ὁ δὲ δικαιοπραγία κέχρηται δικαιοπραγίας καὶ ἀδικεῖσθαι τῷ δίκαιο, καὶ δικαιοπραγίας καὶ αὐτὸς πρὸς ἄλλον, καὶ ἕτερον πρὸς ἕτερον· ἕχ οὕτως, ὡς ἐστὶ τῷ μὴ ἀδικεῖν, πλεονεχῆσαι τῷ ἀδικεῖν, καὶ τῷ ἀδικεῖν τῷ βλαβεροῦ δὲ ἀδικεῖν, ἀλλὰ τῷ ὅσου τῷ κατ' ἀναλογίαν ὁμοίως ἢ καὶ ἄλλο πρὸς ἄλλον ἢ δὲ ἀδικεῖν τῷ ἀδικεῖν τῷ ἀδικεῖν, τῷ τῷ ἀδικεῖν ἢ βλαβεροῦ πρὸς τὸ ἀναλογίαν· διὸ ἕλασθόν καὶ ἕλασθόν ἢ ἀδικεῖν, ὅτι ἕλασθόν καὶ ἕλασθόν ἐστίν· ἐφ' αὐτῷ μὴ ἕλασθόν τῷ ἀδικεῖν ὡφελίμου· ἐλασθόν δὲ, τῷ βλαβεροῦ ὅτι ἢ ἢ ἄλλων, τὸ μὴ ἄλλων, ὁμοίως· τὸ δὲ πρὸς τὸ ἀναλογίαν, ὅπως ἐστὶν τῷ τῷ ἀδικεῖν, τὸ μὴ ἕλασθόν, τὸ ἀδικεῖν τῷ ἀδικεῖν τῷ ἀδικεῖν, τὸ δὲ μείζον, τὸ ἀδικεῖν πρὸς μὴ οὐ δικαιοπραγίας καὶ ἀδικίας, τίς ἐκείνους ἐστίν ἢ φύσις, εἰρήδιον τῶν τῶν ἔχον ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς δικαιοπραγίας καὶ ἀδικίας καὶ ἀδικίας.

Κεφάλαιον δ.

Επειδὴ ἐστὶν ἀδικιοῦται μὴ πῶς ἀδικεῖν (ἐστὶ) ὅποια ἀδικήματα ἀδικεῖν ἢ δὲ ἀδικεῖν· ὅτι ἐκείνη ἀδικία, ἢ κλίνας, ἢ μοιζός, ἢ ληστὴς· ἢ οὐτὼ μὴ οὐδὲν δικαιοπραγίας καὶ γδ ἀδικεῖν οὐτὼ γυναικῶν, εἰδώς τὸ ἢ· ἀλλ' οὐτὼ διακρίσεισθε ἀδικεῖν, ἀλλὰ διὰ πρῶτος ἀδικεῖν μὴ οὐτὼ· ἀδικεῖν δὲ ἐστίν ὅσον οὐδὲ κλίνας, ἕλασθόν δὲ· οὐδὲ μοιζός, ἐλασθόν δὲ ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι ἢ ἄλλων, πρὸς μὴ οὐτὼ ἕλασθόν τὸ ἀδικεῖν πρὸς τὸ ἀδικεῖν, εἰρητικῶς πρὸς τὸν δὲ μὴ ἀδικεῖν, ὅτι ζῆτο ὁ μὴ ὅστις καὶ τὸ ἀδικεῖν, καὶ τὸ πρὸς τὸν δὲ καὶ τὸν δὲ ἐστὶν ὅτι κοινῶν βίου πρὸς τὸ ἢ ἀδικεῖν, ἐλευθέρων καὶ ἴσων, ἢ κατ' ἀναλογίαν, ἢ κατ' ἀδικεῖν.

A Nihil enim interest, vtrum lecti quinque an quod tanti sit, quanti lecti quinque, pro domo decur. Quid igitur sit iniuria, quid ius, & quam rationem talia seu reciproca perpessio ad ius habeat, supra explicatum est. His autem distinctis, perspicuum est, iustam actionem inter id, quod est facere & accipere iniuriam, mediam esse, illud enim plus obtinere est, hoc minus. Iustitia portò mediocritas est, nō quomodo virtutes superiores: sed quia medij est, iniustitia autem extremorum. Præterea iustitia, virtus est, qua homo iustus, aptus dicitur tum ad agendum consultò id, quod iustum est, tum ad ius tribuendum & sibi, si cum altero contrahat, & alteri cum alterò contrahenti, non ita, vt sibi plus eius, quod optabile est, minus alteri: & contrà sibi minus damni, plus alteri: sed sibi & aliis id, quod æquum proportionè est, tribuat: itémque erga alium obseruet eum alio comparatum siue contrahentem. Contra iniustitia vitium est, quo ad id, quod iniustum est, consultò agendum, nobisq; & aliis tribuendum, apri sumus. Hoc autem est nimium & parum commodi aut incommodi, à proportionè alienum ac disiunctum. Itaque iustitia est nimirum & parum, quia est & eius, quod nimium est, & eius, quod parum: cum quis in sua quidem causa nimium rei absolutè velit sibi tribui, inutilis & damnosa parum. In aliorum autem negotio generaliter ad eundem modum se gerit: sed quod ad id iniustum, quod à proportionè remotum est, atinet, vtroucnque modo casus tulerit. Iniuste facti autem cum duo sint extrema, minus extremum iniuriam accipere est, maius autem iniuste facere. De iustitia igitur, & iniustitia, quæ nā sit vtriusq; natura, hoc modo dictum sit: itémque de iusto & iniusto vniuersim.

CAPVT IIII.

Sed quoniam fieri potest, vt is, qui iniuste facit, nondū tamen sit iniustus: quibusnam iniuste factis iam iniustus est in vnoquoq; iniustitiæ genere? An vt fur, aut adulter, aut latro? An sic nihil intererit? Namque fieri potest, vt quis cum aliqua muliere ré habeat, sibi nota quidem illa, verum tamen non consultò, sed perturbatione & libidine inflammatus. Facit igitur hic quidem iniuste, sed non idcirco iniustus est. Quænam modum nec fur est, etiam si furatus sit: nec adulter, etiam si adulterium commiserit: itémque in cæteris. Quomodo igitur affecta sit reciproca perpessio seu talio ad ius, dictum est antea. Sed sciendum est, ius id, quod quærimus, & simpliciter ius esse, & ius ciuile. Est autem inter eos, qui communitate & societate vitæ inter se coniuncti sunt homines liberos & æquales vel proportionè, vel numero,